

Quản lý nhà nước đối với hoạt động của hệ thống Quỹ tín dụng nhân dân trong năm 2005 và định hướng năm 2006

Hệ thống Quỹ tín dụng nhân dân (QTDND) nước ta sau 12 năm hình thành và phát triển, đã khẳng định là một mô hình kinh tế hợp tác xã kiểu mới hoạt động có hiệu quả và ngày càng trở nên gần gũi, thiết thực hơn, góp phần tích cực vào sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn, thực hiện tốt chương trình xóa đói, giảm nghèo. Để có được những kết quả đáng khích lệ nói trên, bên cạnh sự nỗ lực của bản thân hệ thống QTDND, vai trò quản lý của Nhà nước, trong đó đặc biệt là của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (sau đây gọi tắt là Ngân hàng Nhà nước) có ý nghĩa hết sức quan trọng. Năm 2005 là năm bản lề trong quá trình thực hiện củng cố, hoàn thiện và phát

TS. Trần Quang Khánh *

triển hệ thống QTDND. Với ý nghĩa nói trên, công tác quản lý nhà nước của Ngân hàng Nhà nước trong năm qua đối với hoạt động của hệ thống QTDND được tập trung vào một số nội dung chính sau đây:

(1) Xây dựng và hoàn thiện hành lang pháp lý cho phù hợp với thực tế hoạt động, tạo điều kiện thuận lợi cho mô hình hệ thống QTDND hoàn thiện và phát triển: Trong năm 2005, Ngân hàng Nhà nước đã tích cực chủ động phối hợp với các Bộ, Ngành trong việc xây dựng các cơ chế chính sách đối với QTDND; để phù hợp với Luật Hợp tác xã năm 2003 và Luật các Tổ

chức tín dụng sửa đổi, bổ sung năm 2004, Ngân hàng Nhà nước đã soạn thảo trình Chính phủ ký ban hành Nghị định số 69/2005/NĐ-CP ngày 26/5/2005 về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 48/2001/NĐ-CP ngày 13/8/2001 của Chính phủ về tổ chức và hoạt động của QTDND. Các quy định bổ sung, sửa đổi mới đã tạo hành lang thông thoáng hơn, chủ động hơn nhưng lại nâng cao tính an toàn hơn cho QTDND; những bất cập về cơ chế chính sách trước đây không còn phù hợp, làm hạn chế sự phát triển của các QTDND cũng đã được xử lý, tháo gỡ. Sau khi Nghị định số 69/2005/NĐ-CP được ban hành, Ngân hàng Nhà nước đã tập trung soạn thảo hàng loạt các văn bản quy phạm pháp luật hướng dẫn thực hiện để ban hành vào dịp cuối năm 2005 và đầu năm 2006 nhằm tạo lập một hành lang pháp lý đầy đủ và đồng bộ, tạo điều kiện cho hệ thống QTDND hoạt động an toàn và bền vững hơn.

(2) Chỉ đạo, triển khai thực hiện củng cố, chấn chỉnh hoạt động của các QTDND: Quán triệt nhận thức Chỉ thị số 57/CT-TƯ ngày 10/10/2000 của Bộ Chính trị là một chủ trương, định hướng mang tầm chiến lược đối với việc củng cố, hoàn thiện và

Cho vay thành viên làm kinh doanh hàng hoá lương thực tại QTDND cơ sở Việt Ngọc - Tân Yên - Bắc Giang, góp phần phát triển kinh tế địa phương Ảnh: NH

* Vụ trưởng Vụ Các TCTD hợp tác, NHNN

phát triển hệ thống QTDND, trong năm 2005, Ngân hàng Nhà nước tiếp tục triển khai nhiệm vụ trọng tâm là chỉ đạo các địa phương tập trung xử lý dứt điểm các tồn tại, yếu kém ở các QTDND thuộc nhóm hoạt động bình thường; củng cố, chấn chỉnh tổ chức và hoạt động ở các QTDND thuộc nhóm hoạt động yếu kém để đưa trở lại hoạt động bình thường; đồng thời chú trọng đặc biệt đối với các QTDND yếu kém phải thu hồi giấy phép hoạt động, trong đó trọng tâm là địa bàn tỉnh Kiên Giang.

Thông qua việc làm tốt công tác củng cố, chấn chỉnh hoạt động QTDND, đến nay trong tổng số 913 QTDND có 98,7% số QTDND hoạt động bình thường, chỉ còn 1,3% số QTDND hoạt động yếu kém, trong đó đặc biệt không còn các QTDND bị mất khả năng chi trả, khả năng thanh toán.

Bên cạnh việc tập trung chỉ đạo củng cố, chấn chỉnh hoạt động QTDND, trong năm 2005, Ngân hàng Nhà nước cũng đã thường xuyên theo dõi, đôn đốc Ngân hàng Nhà nước chi nhánh các tỉnh, thành phố phối hợp với chính quyền địa phương chỉ đạo các QTDND cơ sở đã bị thu hồi giấy phép thành lập và hoạt động đẩy nhanh tiến độ thanh lý QTDND trên địa bàn theo tinh thần Chỉ thị số 06/2003/CT-NHNN ngày 21/10/2003 của Thống đốc Ngân hàng Nhà nước; đồng thời triển khai tổ chức Hội nghị chỉ đạo về công tác thanh lý Quỹ tín dụng nhân dân trên phạm vi toàn quốc nhằm đẩy nhanh tiến độ thanh lý các QTDND đã bị thu hồi giấy phép hoạt động, tiến tới xử lý dứt điểm vấn đề này.

Song song với quá trình củng

cố, chấn chỉnh các QTDND đang hoạt động, Ngân hàng Nhà nước cũng thường xuyên kiểm tra, giám sát chặt chẽ thủ tục cấp giấy phép hoạt động và công tác quản lý của Ngân hàng Nhà nước chi nhánh tỉnh, thành phố đối với các QTDND thành lập mới, giúp cho các QTDND này hoạt động ổn định, an toàn, hiệu quả, phát triển đúng định hướng và mục tiêu hoạt động. Kể từ sau khi tổng kết thí điểm thành lập QTDND từ năm 2000 đến nay, do làm tốt công việc này, toàn bộ hơn 60 QTDND mới được thành lập đều hoạt động ổn định và phát triển an toàn, bền vững, không có QTDND nào bị rơi vào tình trạng hoạt động yếu kém phải thực hiện củng cố, chấn chỉnh.

(3) Tập trung hoàn thiện mô hình QTDND: Như chúng ta đã biết, QTDND là một loại hình tổ chức tín dụng hợp tác hoạt động theo nguyên tắc tự nguyện, tự chủ, tự chịu trách nhiệm về kết quả hoạt động; năng lực quản lý, điều hành, kiểm soát và trình độ nghiệp vụ chuyên môn của đội ngũ cán bộ còn nhiều bất cập; khả năng tài chính và quy mô hoạt động còn rất hạn chế; hoạt động chủ yếu trên địa bàn nông thôn nên thường xuyên phải đối mặt với những khó khăn, thách thức. Vì vậy, nếu không có những giải pháp phù hợp thì khó có thể đảm bảo cho hệ thống QTDND hoạt động an toàn, hiệu quả và phát triển vững chắc.

Một trong những nguyên nhân chủ yếu dẫn đến những yếu kém, tồn tại nói trên là do trong thời gian qua hệ thống mới chỉ tập trung vào việc củng cố, chấn chỉnh hoạt động; chưa có điều kiện xây dựng, hoàn thiện mô

hình liên kết; chưa thiết lập được tổ chức đầu mối có đủ khả năng thực hiện chức năng đại diện, điều phối hoạt động và cung cấp các dịch vụ hỗ trợ, tư vấn cho các QTDND. Vì vậy, hệ thống QTDND chưa phát huy được tính tự chủ, sáng tạo, sức mạnh đoàn kết và tinh ưu việt của loại hình tổ chức tín dụng hợp tác.

Nhận thức được tầm quan trọng của việc thành lập tổ chức đại diện, liên kết của hệ thống trong tiến trình hoàn thiện và phát triển mô hình QTDND, từ đầu năm 2005, Ngân hàng Nhà nước đã tích cực chỉ đạo bộ phận chức năng nghiên cứu, xây dựng Đề án thành lập Hiệp hội QTDND Việt Nam. Được sự quan tâm chỉ đạo và ủng hộ nhiệt tình của Ban Kinh tế Trung ương, Văn phòng Chính phủ, Bộ Nội vụ và các cơ quan hữu quan; đặc biệt là sự nỗ lực của Ban Vận động thành lập Hiệp hội QTDND và sự tham gia, ủng hộ nhiệt tình của các QTDND trong cả nước, Hiệp hội QTDND Việt Nam đã ra đời và tiến hành tổ chức Đại hội thành lập vào các ngày 7 và 8 tháng 10 năm 2005. Hiện nay cơ quan thường trực Hiệp hội QTDND đang tích cực triển khai các công việc chuẩn bị cần thiết để đưa Hiệp hội QTDND Việt Nam chính thức đi vào hoạt động từ đầu năm 2006.

Sự ra đời của Hiệp hội QTDND Việt Nam đánh dấu một bước ngoặt rất quan trọng trong quá trình phát triển của hệ thống QTDND. Đây là một tổ chức xã hội - nghề nghiệp của các QTDND, có vai trò định hướng phát triển, đại diện bảo vệ quyền lợi chung cho toàn hệ thống, tập hợp, động viên các hội viên hợp tác, hỗ trợ lẫn nhau trong hoạt

động; đồng thời tổ chức liên kết hoạt động giữa các hội viên nhằm hỗ trợ nhau hoạt động có hiệu quả; góp phần đảm bảo cho hệ thống QTDND hoạt động an toàn, lành mạnh và phát triển bền vững, qua đó góp phần thực thi chính sách tiền tệ, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của đất nước, đặc biệt là đối với khu vực kinh tế tập thể và nông nghiệp, nông thôn.

(4) Xây dựng định hướng chiến lược phát triển hệ thống QTDND giai đoạn 2006 - 2020:

Trong bối cảnh Đảng và Nhà nước ta chủ trương đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá theo định hướng xã hội chủ nghĩa để đến năm 2020 nước ta cơ bản trở thành một nước công nghiệp, việc phát triển mô hình hệ thống QTDND là một yêu cầu khách quan nhằm góp phần tích cực vào công cuộc phát triển kinh tế - xã hội nói chung và phát triển kinh tế tập thể nói riêng. Trước yêu cầu tiếp tục đổi mới, phát triển và nâng cao hiệu quả của kinh tế tập thể theo tinh thần Nghị quyết của Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương 5 Khoá IX, Chính phủ đã chỉ đạo Bộ Kế hoạch và Đầu tư làm đầu mối xây dựng Định hướng chiến lược phát triển kinh tế hợp tác xã cho giai đoạn 2006 - 2020. Để triển khai thực hiện vấn đề này, Ngân hàng Nhà nước, với tư cách là cơ quan quản lý nhà nước về chuyên môn nghiệp vụ đối với hoạt động của hệ thống QTDND đã phối hợp chặt chẽ với Bộ Kế hoạch và Đầu tư trong việc tham gia xây dựng Đề cương chi tiết hướng dẫn xây dựng chiến lược phát triển kinh tế hợp tác xã giai đoạn 2006 - 2020. Đối với lĩnh vực hoạt động QTDND, Ngân hàng Nhà nước đã chủ động xây

dựng Đề cương hướng dẫn và chỉ đạo Ngân hàng Nhà nước chi nhánh các tỉnh, thành phố hướng dẫn các QTDND trên địa bàn xây dựng định hướng chiến lược phát triển giai đoạn 2006 - 2020; trong đó tập trung làm rõ những tồn tại hạn chế về năng lực tài chính, cơ sở vật chất kỹ thuật, trình độ công nghệ và quản lý điều hành, sản phẩm dịch vụ để từ đó đề ra các giải pháp thiết thực nhằm thúc đẩy từng QTDND cũng như cả hệ thống phát triển an toàn và bền vững ở một tầm cao mới. Tiếp đó, trên cơ sở tổng hợp báo cáo chiến lược phát triển QTDND trên địa bàn của các địa phương và các mục tiêu cơ bản về hoàn thiện và phát triển mô hình QTDND theo tinh thần Chỉ thị số 57/CT-TU của Bộ Chính trị, Ngân hàng Nhà nước đã dự thảo Định hướng chiến lược phát triển hệ thống QTDND giai đoạn 2006 - 2020; đồng thời tổ chức Hội thảo 2 miền tại Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh để lấy ý kiến rộng rãi của các Bộ, ngành liên quan và các QTDND vào dự thảo "*Định hướng chiến lược phát triển hệ thống QTDND giai đoạn 2006 - 2020*". Định hướng chiến lược phát triển hệ thống QTDND giai đoạn 2006 - 2020 có ý nghĩa chiến lược hết sức quan trọng đối với việc hoàn thiện và phát triển hệ thống QTDND. Trên cơ sở Định hướng chiến lược phát triển hệ thống QTDND giai đoạn 2006 - 2020, Ngân hàng Nhà nước sẽ triển khai công tác quản lý nhà nước đối với hệ thống QTDND thông qua việc xây dựng các quy hoạch, kế hoạch triển khai thực hiện cụ thể theo lộ trình phù hợp với quá trình diễn biến của Định hướng chiến lược này. Cũng dựa

trên Định hướng chiến lược phát triển hệ thống QTDND giai đoạn 2006 - 2020, các QTDND, trước hết là Hiệp hội QTDND, với tư cách là tổ chức liên kết phát triển hệ thống sẽ xây dựng chiến lược phát triển của cả hệ thống cũng như của từng QTDND cho phù hợp với điều kiện thực tế của mình. Với việc xây dựng chiến lược phát triển của mình, QTDND từ nay sẽ chủ động, khai thác và phát huy tốt hơn những lợi thế của mô hình, hạn chế bớt khó khăn, chuẩn bị tốt các điều kiện để tiến tới cạnh tranh bình đẳng hoà nhập vào hệ thống các tổ chức tín dụng Việt Nam.

Trên đây là những kết quả quan trọng mà Ngân hàng Nhà nước, với vai trò là cơ quan chịu trách nhiệm chính về quản lý nhà nước đối với QTDND đã thực hiện trong năm qua. Có thể nói trong năm 2005, với những kết quả thu được hết sức có ý nghĩa trong công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động QTDND, cùng với sự nỗ lực phấn đấu của bản thân các QTDND, hoạt động của hệ thống QTDND Việt Nam đã căn bản hoàn thành công tác củng cố, chấn chỉnh và tạo lập những cơ sở nền tảng rất quan trọng cho giai đoạn hoàn thiện và phát triển trong những năm tiếp theo. Tuy nhiên, bên cạnh những thuận lợi nói trên, hiện nay hệ thống QTDND cũng đang phải đối mặt với những khó khăn thách thức như sau:

- Hoạt động của các loại hình tổ chức tín dụng khác ngày càng hướng tới thị trường khu vực nông nghiệp - nông thôn; do đó các QTDND sẽ phải đương đầu với sức ép cạnh tranh ngày càng lớn; trong khi đó hầu như đại bộ phận

các QTDND đều chưa xây dựng được kế hoạch hay chiến lược tổng thể, đặc biệt là chiến lược phát triển thị trường.

- Nhu cầu về vốn trung hạn, dài hạn ở khu vực nông nghiệp - nông thôn ngày càng lớn trong khi khả năng nguồn vốn này của các QTDND rất hạn chế. Vì vậy, các QTDND sẽ gặp phải rất nhiều hạn chế trong hoạt động.

- Cơ sở vật chất nghèo nàn và khả năng vốn tự có thấp khiến QTDND gặp nhiều khó khăn trong việc mở rộng quy mô và nâng cao hiệu quả hoạt động.

- Khả năng thu hút, đào tạo nâng cao trình độ và duy trì đội ngũ cán bộ, nhân viên có năng lực nghiệp vụ QTDND thành thạo còn rất hạn chế; vì vậy khả năng duy trì sự phát triển tăng trưởng bền vững của các QTDND sẽ gặp nhiều khó khăn nếu không có những chiến lược và bước đi thích hợp.

Để tạo điều kiện cho hệ thống QTDND khắc phục vượt qua những khó khăn thử thách nói trên, công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động của các QTDND trong năm 2006 sẽ tập trung vào một số nội dung cơ bản như sau:

Một là, kết thúc giai đoạn củng cố, chấn chỉnh hoạt động, chuyển sang giai đoạn hoàn thiện và phát triển QTDND. Để giải quyết vấn đề này, trong năm 2006, Ngân hàng Nhà nước sẽ tập trung chỉ đạo hoàn thành công tác củng cố, chấn chỉnh hoạt động QTDND theo tinh thần Chỉ thị số 57/CT-TW của Bộ Chính trị; đồng thời xử lý dứt điểm việc thanh lý các QTDND đã bị thu hồi giấy phép hoạt động.

Hai là, tiếp tục tập trung ban

hành các văn bản quy phạm pháp luật, văn bản hướng dẫn thi hành cơ chế, chính sách đối với tổ chức và hoạt động của QTDND. Tiếp tục triển khai thực hiện chương trình ban hành văn bản quy phạm pháp luật trong năm 2005 về tổ chức và hoạt động của QTDND, năm 2006, Ngân hàng Nhà nước sẽ hoàn thiện để ban hành các văn bản còn lại về hướng dẫn thực hiện Nghị định số 69/2005/NĐ-CP nhằm tạo lập một hành lang pháp lý đầy đủ và đồng bộ hơn, phù hợp với đặc thù của loại hình QTDND; đồng thời phối hợp với các Bộ, ngành xây dựng các cơ chế chính sách tạo điều kiện cho các QTDND phát triển và phù hợp với cơ chế hỗ trợ, khuyến khích phát triển kinh tế hợp tác theo chủ trương của Đảng và Nhà nước.

Ba là, chỉ đạo các QTDND (bao gồm cả QTDND cơ sở và QTDND Trung ương) sửa đổi, bổ sung điều lệ cho phù hợp với các văn bản hướng dẫn thực hiện Nghị định số 69/2005/NĐ-CP, thông qua Đại hội thành viên thường niên theo định kỳ quy định trong năm 2006 để trình Ngân hàng Nhà nước chuẩn y theo quy định, làm cơ sở cho việc tổ chức triển khai thực hiện trong giai đoạn 2006 - 2010.

Bốn là, tiếp tục triển khai thực hiện chương trình đào tạo cán bộ QTDND; trong đó tập trung nghiên cứu, chỉnh sửa bộ giáo trình đào tạo nghiệp vụ cho đối tượng là cán bộ QTDND cho phù hợp với những nội dung bổ sung, sửa đổi mới theo Nghị định số 69/2005/NĐ-CP, giúp cho cán bộ QTDND được cập nhật nội dung quản lý hoạt động QTDND mới, sát thực với yêu cầu trong giai

đoạn hoàn thiện và phát triển hệ thống QTDND.

Năm là, triển khai chương trình tập huấn nghiệp vụ quản lý nhà nước đối với QTDND cho cán bộ quản lý Ngân hàng Nhà nước chi nhánh các tỉnh, thành phố có QTDND nhằm nâng cao năng lực và trình độ chuyên môn nghiệp vụ của đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động của QTDND, tạo điều kiện cho các QTDND trên địa bàn hoạt động an toàn và phát triển bền vững.

Sáu là, chỉ đạo và hỗ trợ Hiệp hội QTDND Việt Nam khẩn trương ổn định về tổ chức và hoạt động nhằm thực hiện tốt vai trò và chức năng đại diện, bảo vệ quyền lợi của QTDND. Để triển khai thực hiện vấn đề này, trong năm 2006, Ngân hàng Nhà nước sẽ tập trung nghiên cứu xây dựng các văn bản điều chỉnh tổ chức và hoạt động Hiệp hội QTDND, tạo điều kiện cho hệ thống QTDND hoàn thiện mô hình có đầy đủ các cơ quan hỗ trợ phục vụ, đảm bảo cho hoạt động của từng QTDND cũng như cả hệ thống phát triển, an toàn và bền vững.

Bảy là, tiếp tục triển khai thực hiện các dự án hỗ trợ kỹ thuật của DID, Canada, Dự án "Hỗ trợ Việt Nam xây dựng hệ thống liên kết các QTDND" của Tổ chức hợp tác kỹ thuật Đức (GTZ) nhằm từng bước hiện đại hoá các hoạt động nghiệp vụ và mở rộng, đa dạng hoá các sản phẩm dịch vụ của QTDND để phục vụ ngày càng tốt hơn cho thành viên, trong đó tập trung triển khai cấu phần tin học hoá hoạt động của hệ thống QTDND. ■